

Innspill til retningslinjer i et nytt system for styring av læringsutbytte i helse og sosialutdanninger – herunder fysioterapi

Norsk fysioterapeutforbund (NFF) mener at forslaget til nasjonale retningslinjer for fysioterapiutdanningene er et godt utgangspunkt for videre arbeid. Vi har likevel noen kommentarer, spørsmål og innspill til utkastet. NFF er opptatt av at retningslinjene sikrer fysioterapiens kjernekompetanse, og at retningslinjene ikke legger opp til at utdanningen er for generelle helsearbeidere. Det fysioterapifaglige må komme tydeligere fram i formåls- og læringsutbyttebeskrivelsene. Retningslinjene bør sikre omfang og innhold av praksis, og nedfelle at alle skal ha avsluttende bacheloroppgave og klinisk eksamen. Beskrivelsene må sikre mest mulig lik sluttkompetanse uavhengig av utdanninginstitusjon.

Overordnede kommentarer:

Noen begreper går igjen i dokumentet flere ganger uten at det klart hva som egentlig menes, begrepene bør defineres:

- Bred kunnskap / kompetanse – hva menes med dette?
- Nivå – menes det her nivå på kunnskap eller nivå i helsetjenesten?

Overordnede innspill punktvis:

- Retningslinjene er for generelle, det er vanskelig å se at dette er retningslinjer for fysioterapiutdanningen. Det bør brukes formuleringer fra NFFs definisjon av fysioterapi i formålsbeskrivelsen. Det må tydeliggjøres at denne retningslinjen gjelder fysioterapi og ordet «fysioterapi» bør benyttes.
- Det bør komme tydeligere fram at fysioterapeuter i hovedsak arbeider med syke mennesker med sammensatte helseplager (helsefremmende og forebyggende arbeid har ikke hovedvekt i studiet), og at de har et selvstendig behandlingsansvar.
- De syv kunnskapsområdene kan se ut til å være vektet som like store, noe som ikke kan være tilfelle mht til hva studiet bør inneholde. NFF mener det innledningsvis bør framkomme noe om vektning mellom kunnskapsområder, eller hva som er basiskunnskap, / fysioterapifagets kjernekompetanse.
- Det bør brukes begreper som anatomi og fysiologi for å synliggjøre vesentlige kunnskapsområder, dette bør ikke bakes inn i andre tema.
- Fysioterapi bygger først og fremst på kunnskap om kroppen, det bør klart framkomme at dette er basiskunnskap.
- Det bør framkomme at fysioterapeuter skal ha kunnskap om betydningen av at vil lever i et multikulturelt samfunn, det er ikke tilstrekkelig å inkludere samer og urfolk – disse er naturlig inkludert i begrepet multikulturell.

- På noen områder legges det klare føringer på hva studiet skal innholdet, samtidig ser det ut til at den enkelte utdanningsinstitusjon gis frihet til å utforme innholdet. NFF mener at de nye retningslinjene må være utformet slik at studiets innhold og organisering muliggjør utveksling både internasjonalt og nasjonalt, og at sluttkompetansen blir så lik at arbeidsgiver vet hvilken kompetanse en fysioterapeut innehar. Det er et spenningsfelt mellom økt autonomi til institusjonene og at ulike arbeidsgivere skal vite at en kandidat i fysioterapi kan tilnærmet det samme uavhengig av hvor studiet er gjennomført.
- Det bør komme tydelig fram at det skal være en skriftlig oppgave i siste studieår, dette bør være likt for alle studiesteder.
- Det bør presiseres at alle skal ha avsluttende klinisk eksamen - dette muliggjør sikring av lik sluttkompetanse.
- Det ser ikke til, ut av forslag til retningslinjene, at fysioterapeutene skal ha kunnskap om psykologi som basis for å kunne jobbe med mennesker – Dette mener vi er vesentlig innhold i utdanningen.
- Retningslinjene beskrive krav til kunnskap på en passiv måte og det er uklart hva som menes med bred og dyp og kunnskap. Vi mener kunnskap også må uttrykkes på en aktiv måte. Eks på aktiv formulering er: kan beskrive, forklare, gjengi, analysere eller anvende.

Utgangspunkt

Retningslinjene skal ha følgende oppbygging:

- 1) Formålsbeskrivelse
- 2) Kunnskapsområder (ikke obligatorisk)
- 3) Læringsutbyttebeskrivelser (LUBer) i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR)
- 4) Studiets oppbygging, herunder praksis hvis ønskelig

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR)

Gjennomføring av fysioterapeututdanning gir bachelorgrad og ligger derfor på nivå 6.2 i NKR.

Videre må retningslinjene være på overordnet nivå og institusjonene vil konkretisere de nasjonale retningslinjene i lokale planer.

Formål

Formålet med fysioterapistudiet er å utdanne kandidater som kan bidra til å skape bedre forutsetninger for helse, livskvalitet og utfoldelse for personer i alle aldre og livsfaser.

Kandidatene skal utdannes til å jobbe med kropp og bevegelse for å fremme god helse. En fysioterapeut skal forebygge og behandle skader og sykdommer som gir smerter og/eller nedsatt funksjon i muskel- og skjelettsystemet. Kandidatene skal utdannes til å behandle pasienter basert på

Gul markering viser felles LUBer

undersøkelse og vurdering av pasientens problem og hva pasienten selv ønsker hjelp til. For å få til dette er det viktig at fysioterapeutene har kompetanse til å utvikle et trygt og tillitsfullt forhold med pasienten. Målet er å hjelpe pasienten til å utvikle, gjenvinne eller holde ved like funksjonsevnen, utnytte egne ressurser og til å bedre egen helse gjennom hele livsløpet. Fysioterapeuter setter pasienter i stand til å mestere egne liv. Fysioterapeuter har inngående forståelse for hvordan norsk helsevesenet og NAV-system fungerer og hvordan fysioterapi inngår i det totale helsearbeidet.

Fysioterapeuter arbeider i den kommunale helsetjenesten, på sykehus, institusjoner og i bedriftshelsetjeneste. Mange arbeider på private klinikker. Fysioterapeuter kan også arbeide i kommunal ledelse, hos fylkeslegen, i helsetilsynet, direktorat og departement.

Studiet gir kompetanse til arbeid i helsesektoren og på andre samfunnsområder, i offentlig og privat virksomhet, og på nasjonale og internasjonale arenaer. Etter endt utdanning skal kandidatene kunne ivareta fysioterapeuters oppgaver på individ-, gruppe- og samfunnsnivå innen:

- Undersøkelse, vurdering og diagnostisering knyttet til kropp, bevegelse og funksjon
- Behandlende, habiliterende og rehabiliterende virksomhet
- Helsefremmende og forebyggende arbeid

Fysioterapistudiet skal være praksisnært, kunnskapsbasert og samfunnsrelevant, og vektlegge evne til samhandling, kritisk refleksjon og livslang læring. Studiet skal bidra til at kandidaten får et reflektert forhold til at ulike fagtradisjoner og kunnskapsformer påvirker fagutøvelse, fagutvikling, og gi kandidaten forutsetninger til å utvikle fysioterapi som kunnskapsfelt og profesjon.

Studiet skal bidra til at kandidaten utvikler kunnskap, forståelse og varhet for sammenhenger mellom kropp, erfaringer, emosjoner og kognisjon, og hvordan det kommer til syne i kroppslige reaksjoner og uttrykk.

«Fysioterapeut» er en beskyttet tittel som krever autorisasjon fra Helsedirektoratet. For å få autorisasjon må man etter endt utdanning gjennomføre ettårig, lønnet turnustjeneste.

Fysioterapistudiet skal være i samsvar med:

- Norske lover, forskrifter og retningslinjer
- Nasjonale og internasjonale deklarasjoner, standarder og politiske føringer om menneskerettigheter, høyere utdanning og helsepolitikk, herunder konvensjoner som sikrer det samiske folks rett som urfolk til helsetjenester tilrettelagt eget språk og kultur – likeverdig helsetilbud uavhengig av kulturelle bakgrunn
- Norsk fysioterapeutforbunds yrkesetiske retningslinjer

Fullført studium kvalifiserer til bachelorgrad i fysioterapi, og gir etter ett års godkjent turnustjeneste grunnlag for å søke autorisasjon som fysioterapeut i henhold til lov om helsepersonell. Formålet med praktisk turnustjeneste er at turnusfysioterapeuten ved å arbeide under veiledning, opplæring og supervisjon skal få nødvendig erfaring og tilegne seg ferdigheter for å kunne utføre selvstendig og faglig forsvarlig virksomhet som fysioterapeut.

Kunnskapsområder

Inndelingen i kunnskapsområder er et analytisk grep som systematiserer innholdet i utdanningen og samtidig speiler basiskunnskapene til kandidaten etter fullført bachelorutdanning. I utøvende fysioterapivirksomhet vil alle kunnskapsområder inngå.

Punkt 1 – 3 inneholder fysioterapiens basisfag. Slik dokumentet er bygd opp sies det ikke noe om vektningen ml de ulike kunnskapsområdene. Det er imidlertid viktig å påpeke at basisfagene må sikres med tilstrekkelig omfang og relativt lik kompetanse på alle studiestedene.

- I. Kropp, bevegelse og funksjon
- II. Undersøkelse, vurdering og tiltak
- III. Habilitering, rehabilitering og samhandling
- IV. Folkehelsearbeid
- V. Etikk og kulturforståelse
- VI. Kunnskap, kvalitetssikring og innovasjon
- VII. Samfunn og politikk

I. KROPP, BEVEGELSE OG FUNKSJON

Kunnskap

Antar at anatomi, fysiologi, kunnskap om kropp og hode ligger til dette punktet, Dette må komme tydelig frem, begrepene på brukes

1. Kan beskrive kroppens strukturer, anatomi og fysiologi, funksjon og utvikling som forutsetning for helse, aktivitet og deltagelse
2. Kan anvende kunnskap om bevegelsesutvikling, -læring og -kontroll
3. Kan analysere ulike bevegelsesformer og bevegelseskvaliteter
4. Har bred kunnskap om forhold som virker oppbyggende og nedbrytende på kroppen – sykdomslære?
5. Kan anvende ulike teoretiske perspektiver på kroppen og forstå hvilken betydning ulike kroppssyn kan ha for kunnskapsutvikling og klinisk praksis.

Ferdigheter

1. Kan reflektere over eget kroppsuttrykk og kan bruke egen kropp og hender med tydelighet, presisjon, trygghet, varhet og respekt i kliniske situasjoner
2. Kan vurdere kroppsholdning, bevegelser og funksjon, og beskrive dette med presis fagterminologi

Generell kompetanse

1. Har innsikt i hvordan menneskets helse, funksjon og aktivitet påvirkes av samspillet mellom fysiologiske prosesser og personlige, sosiale, strukturelle og kulturelle forhold.

Gul markering viser felles LUBer

II. UNDERSØKELSE, VURDERING OG TILTAK

Kunnskap

2. Kan analysere kunnskap om det erfaringsbaserte og vitenskapelige grunnlaget for fysioterapeutisk undersøkelse, tiltak og evaluering
3. Kan anvende kunnskap om sykdom, funksjonsendringer og andre kliniske problemstillinger
4. Kan analysere framgangsmåter for klinisk resonnering
5. Kan analysere verbal og kroppslig kommunikasjon

Ferdigheter

1. Kan anvende og tilpasse undersøkelser i møte med mennesker med funksjonsproblemer, plager og sykdommer for å forstå pasientens ressurser og begrensninger
2. Kan anvende ulike motivasjons- og mestringsteorier
3. Kan anvende relevant kunnskap for å identifisere og følge opp mennesker som er utsatt for omsorgssvikt, vold og overgrep, og henvise videre ved behov
4. Kan anvende teoretisk og klinisk kunnskap til å gjennomføre behandlingsopplegg tilpasset pasientens behov og ressurser
5. Kan kommunisere og samarbeide med pasienter, pårørende og koordinere behandling med andre aktuelle faggrupper
6. Kan reflektere over egen og andres praksis og fagutøvelse og forstå hvordan faglige, personlige, sosiale, kulturelle og politiske forhold innvirker på praksis
7. Kan beherske livreddende førstehjelp
7. Kan beherske instruksjon og veiledning i undersøkelse og behandling.
9. Kunne identifisere behovet for fysioterapi og henvise videre dersom ikke behov for fysioterapi. (Må komme tydelig fram at det vurderes behov for fysioterapi)

Generell kompetanse

1. Kan planlegge og gjennomføre tiltak forankret i fysioterapiundersøkelse og justere / tilpasse tiltakene ut fra den gitte situasjon
2. Kan utveksle faglige synspunkter med andre, delta i faglige samarbeid, ta ansvar for utvikling av god praksis og vurdere behov for å henvise pasienter til samarbeidspartnere

III. HABILITERING, REHABILITERING OG SAMHANDLING

Kunnskap

Gul markering viser felles LUBer

1. Kan forklare hva som menes med habilitering og rehabilitering på ulike nivå
2. Kan anvende kunnskap om helsevesenets organisering og andre profesjoners kompetanseområde som grunnlag for samarbeid
3. Har kunnskap om taushetsplikt, personvern og borgeres autonomi og rett til samvalg

Ferdigheter

1. Kan anvende relasjons-, kommunikasjons- og veiledningskompetanse til å forstå og samhandle med brukere, pasienter og pårørende som er i lærings-, mestrings- og endringsprosesser
2. Kan anvende egen profesjonskompetanse til veiledning og samhandling i møte med personell i andre tjenestesteområder /-nivå
3. Kan anvende relevant kunnskap for å ivareta barn, unge og eldres behov for behandling og/eller tjenester og sikre deres medvirkning og rettigheter
4. Kan reflektere over hvordan egen og andres kompetanse kan brukes i tverrprofesjonelt samarbeid for å utvikle et brukertilpasset helse- og velferdstjenestetilbud
5. Kan anvende kunnskap om helse- og omsorgstjenesten til å gjennomføre sømløse behandlingsforløp

Generell kompetanse

1. Kan planlegge og gjennomføre habiliterings-/rehabiliteringsprosesser i samarbeid med pasienter, pårørende og andre helseaktører
2. Kan planlegge og lede tverrprofesjonelt og tverrsektorielt samarbeid
3. Kjenner Kan anvende bruker- og pårørendekunnskap i planlegging og gjennomføring av behandling og veiledning

IV. FOLKEHELSEARBEID

Kunnskap

1. Kan anvende kunnskap om folkehelse og helsefremmende- og forebyggende arbeid på ulike arenaer og kan anvende kunnskap om bidrag til sosial og arbeidsmessig inkludering.
2. Kan anvende kunnskap om sosiale og helsemessige problemer, inkludert omsorgssvikt, vold, overgrep, rus og sosioøkonomiske problemer
3. Kan anvende kunnskap om bevegelse og aktivitet i helsefremmende og sykdomsforebyggende hensikt
4. Kan beskrive kunnskap om systematisk folkehelsearbeid i kommunal sektor
5. Kan forklare betydningen av kosthold og ernæring, hygiene og smittevern i helsefremmende og sykdomsforebyggende hensikt
6. Har kunnskap om sosioøkonomiske forholds betydning for folkehelse

Gul markering viser felles LUBer

7. Kan beskrive hva som menes med god helse– fravær av sykdom eller mestring av eget liv

Ferdigheter

1. Kan anvende metoder for å kartlegge miljøfaktorer som påvirker menneskers helse, aktivitet, funksjon og deltakelse
2. Kan anvende prinsipper om ergonomi og universell utforming i arbeid med helsefremming, forebygging og sosial inkludering
3. Kan anvende egen profesjonskompetanse i utvikling, tilpassing og formidling av hjelpemidler
4. Kan finne, vurdere og henvise til informasjon om likemannsarbeid og selvorganisert selvhjelp

Generell kompetanse

1. Har innsikt i sammenhenger mellom helse, utdanning og arbeids- og levekår, og kan bidra til god folkehelse, sosial inkludering og arbeidsinkludering i møte med enkeltpersoner og grupper i samfunnet

V. ETIKK OG KULTURFORSTÅELSE

Kunnskap

1. Kan beskrive hvordan samspill mellom person og fysisk, sosialt og kulturelt miljø skaper forutsetninger for helse, funksjon, aktivitet og deltakelse
2. Kan anvende samfunnsvitenskapelige perspektivers av relevans for fysioterapi
3. Kan beskrive betydning av ivaretagelse av språklige og kulturelle aspekter hos samiske pasienter og andre minioriteters pasienter

Ferdigheter

1. Kan møte andre med et helhetlig menneskesyn, respekt og empati
2. Kan anvende kunnskap om inkludering, likestilling og ikke-diskriminering og kan bidra til likeverdige tjenester uavhengig av kjønn, etnisitet, språk, religion og livssyn, funksjonsnedsettelse, sosial bakgrunn, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og alder
3. Kan reflektere over maktforhold, profesjonalitet, atferd og egen rolle som fysioterapeut i møte med andre, og vurdere og håndtere etiske problemstillinger

Generell kompetanse

1. Kan formidle sentrale teorier innen etikk og kulturforståelse
2. Har innsikt i kulturelt betingede oppfatninger av funksjonshemming, helse og sykdom, kan utveksle meninger og synspunkter med pasienter, pårørende og fagpersoner, og forstå andres perspektiver og ståsteder

I. KUNNSKAP, KVALITETSSIKRING OG INNOVASJON

Kunnskap

1. Kjenner til vitenskapsteori og kunnskapsteori med relevans for helsefag
2. Har kunnskap om forskningsetikk og kan beskrive ulike metoder for innsamling og analyse av empirisk materiale

Ferdigheter

1. Kan anvende kunnskap til å dokumentere, kvalitetssikre, vurdere og formidle egen praksis
2. Kan anvende relevante teoretiske perspektiver i arbeid med faglige problemstillinger
3. Kan anvende digital kompetanse og bistå i utvikling av, og bruke, egnet teknologi både på individ- og systemnivå
4. Kan vurdere og beskrive egne læringsbehov, tilegne seg ny kunnskap og foreta faglige vurderinger, avgjørelser og handlinger i tråd med kunnskapsbasert praksis
5. Kan vurdere risiko for uønskede hendelser og behersker metoder for å følge opp uønskede hendelser systematisk

Generell kompetanse

1. Kan planlegge og gjennomføre arbeidsoppgaver selvstendig og ansvarlig i ulike situasjoner og vise evne til refleksjon og kritisk tenkning
2. Kan planlegge og gjennomføre systematiske fagutviklingsprosjekter og formidle sin faglige kunnskap
3. Kan planlegge, gjennomføre og lede kvalitetsforbedrende arbeidsprosesser
4. Kjenner til innovasjonsprosesser og kan bidra til tjenesteinnovasjon gjennom nytenkning, nysgjerrighet, engasjement og kreativitet
5. Kan formidle faglige problemstillinger, kliniske vurdering og konklusjoner med fagfeller, andre profesjonsutøvere og beslutningstagere for sammen kunne utvikle gode tjenester.

II. SAMFUNN OG POLITIKK

Kunnskap

1. Kan beskrive fysioterapifagets utvikling og profesjonens samfunnsoppdrag
2. Kan beskrive tjenesten organisering i første-, andre- og tredjelinje
3. Kjenner til samers rettigheter, og har kunnskap om og forståelse for deres status som urfolk
4. Kan anvende kunnskap om helse- og sosialpolitiske prioriteringer og beslutningsprosesser på kommunalt, regionalt og statlig nivå
5. Kan beskrive modeller for pasientforløp og brukernes behov for koordinerte tjenester

Gul markering viser felles LUBer

Ferdigheter

1. Kan anvendekunnskap om helse- og velferdssystemet, lover, regelverk og veiledere i sin tjenesteutøvelse

Generell kompetanse

1. Kan planlegge og gjennomføre fysioterapeutisk virksomhet i henhold til gjeldende lover, forskrifter, regler, organisering av tjenesten og politiske prioriteringer
2. Kjenner til utviklingstrekk i samfunnet med betydning for organisering av helsevesenet og utøvelse av fysioterapi

Krav til studiets oppbygging

Fysioterapistudiet skal organiseres på en måte som fremmer integrering av teori og praksis. Emnene skal bygge på hverandre og det skal stilles gradvis stigende krav til studentenes kunnskap, ferdighet og kompetanse. Studieprogrammene skal fremstå som helhetlige ved at faglig innhold, pedagogiske virkemidler og praksisstudier kobles sammen.

Det skal være sammenheng mellom læringsutbyttebeskrivelser, læringsaktiviteter og vurderingsformer. Veiledet ferdighetstrening på utdanningsinstitusjonen er viktig for studentenes kliniske handlingskompetanse og personlige, praktiske ferdigheter, og skal derfor ha en sentral plass i alle tre studieår.

Krav til praksisstudiene

- Praksisstudier er den delen av studiet som foregår i autentiske yrkessituasjoner og som veiledes av en person med relevant yrkesutdanning og yrkespraksis. Veileder for fysioterapistudenter skal som hovedregel være fysioterapeut med norsk autorisasjon og ha formell veilederkompetanse. Praksisstudiene er obligatoriske og dekker minst 1200 timer (30 uker fulltid). I løpet av studiets siste 2 år skal studentene gjennomføre minst 2 praksisperioder med varighet på 7 uker eller mer. Én skal gjennomføres på primærhelsetjenestenivå og én skal gjennomføres på spesialisthelsetjenestenivå
- Utdanningsinstitusjonene skal tilrettelegge for kortere praksisperioder ved andre relevante praksisarenaer, som for eksempel barnehage, skole, arbeidslivsetater og frivillig sektor
- Studentene skal gjennomføre praksisstudier knyttet til folkehelsearbeid i løpet av studiet
- Studentene skal delta i tverrprofesjonelt samarbeid i løpet av praksisstudiene
- Studentene skal erfare tverrprofesjonell samarbeidslæring i reelle og realistiske samarbeidssituasjoner med studenter fra andre utdanninger
- Studentene skal møte brukere i alle aldersgrupper i løpet av praksisstudiene
- Siste studieår skal inneholde bacheloroppgave
- Siste semester skal inneholde klinisk eksamen

Praksisstudiene tilrettelegges og gjennomføres i samarbeid mellom utdanningsinstitusjon og praksisfelt. Dette inkluderer samarbeid om utvikling av læringsutbyttebeskrivelser og vurderingsformer som er tilpasset praksisperiodenes varighet, egenart og innhold. I alle praksisperioder skal studentene møte variasjon, få tilstrekkelig veiledning og bli vurdert.